

Eesti Osakondade Peterburi komitee häälekandja.

Uksiku numbri hind 60 kop. Raudteel 65 kop.

Toimetuse kõnetunnid
on igal tööpäeval 2—6 õhtul.
Tel. 243-29.

Talitus on awatud
igal tööpäeval hommiku kell
10—4 päälle lõunat.
Telefon 663-89.

Tellimiste hind:

1 kuu — 15 rubl., 2 kuud 30 r.,
3 kuud — 45 r.

Talituse ja toimetuse aadress:

В контору газ. „Съдъ“, Петро-
град, Социалистическая ул.
(б. Ивановская) 14.

Aadressi muutmise 1 rubla.

№ 116.

PÄEWALEHT.

Pühapäeval, 1. juunil 1919. a.

Kommunismi tapmas.

Rahvusvaheline imperialism teeb wiimast meelheitvat katset kogu maailma kommunistide hävitamiseks. Kõik senised katsed, kui kallid nad ka maksma ei ole läinud, on tagajärjetaks jäänud. Wenemaa proletariaat, suure üleilmse revolutsiooni eelwägi on, waatamata äärmiste wiletsate olude päälle, mis maal walitsemas, iseteadwalt revolutsiooni kaitsejaks walwele olnud ja iga katse revolutsiooni summutamiseks armutalt maha surunud. Nüüd on waenlane revolutsiooni sõdamehe kõige lähedamale tungida katsumus, et oma surmawat oda sellesse suruda — punasele Piiterile. Salakavalalt on ta selleks teed tasanud. Et ettevõtte kindlam oleks, uuris ja urgitses ta kogu Soome meeleolu ja jõudude kallal ja kui lõpuks nägi, et Soome timukatest asja wõib saada, anti talle pidulikult „iseseiswuse tunnistus“, tunnistus, mis Soomeaale lõpuliht entente käpa alla paenutab. Ja ühes iseseiswusega elgagbi Soomeaale entente ettekirjutusi orja alandusega täitma, kuigi mõni aeg warem walitusele lähedal seiswates lehtedes Wene mustajalaliste nõudmisi Piiteri päälle langeda hullumeelsuseks loeti.

Seljal ajal pingutab Eesti kodanlus jõudu, et ententele, rahvuswahelistele rõõwilete enam filmatorikawam olla ja saadab Posti entente juure, et need lõpuks ometi ka Eesti „iseseiswuse“ tunnistaksid. Ei ole kahtlust, et Eesti sellest ilma jääb, kui ta aga küllalt wõimust on kommunismi tapma.

Nii püüab rahvuswaheline imperialism piisikeste ääremaade kaudu kommunismile surmahoopi anda, ilma et tal enesel enam jõudu ja julgust oleks sellega ise awalikult rammu katsuma. Wõib olla õnnestaks see, wõib olla õnnestabgi seeford suurema hoobi andmine, kuid kas sellega kommunismi hävitatud saab, on koguni ise küsimus. Pole ju kommunism, wõi mis nime me talle ka ei anna, muud kui ühiskonna elu walmistus wahelordade äärmiselt gerawaits muutunud seisuford, mis ajaloolise paratamatusega uute ühiskondlike walmistuse wahelordadele üleminemist nõuab. Ajaloos ei leidu aegu, millal ühiskonna elu tasepind nende wahelordade tõttu laenetanud ei oleks; alalisel rahutusel, mässu katked, streigid, revolutsioonid, —

need on lüüdi kapitalistlike korra edenemise ajaloo, ettewalmistuse astumelisele edemisele üleüldise wana korra kokkulangemisele. Ja mitte juhustlike, waid ühiskondlike walmistusiwi teaduslike määratud ajaloo kätt.

Seda häwitada tehniliste tapaabinudega, tähendab häwitada seda ühiskonna osa, kes nendes wahelordis wastotusesse on sattunud walmistus abinõude omanikude klassiga, kapitalistidega, häwitada proletariaati. Kuid ühes proletariaadi häwitusega häwineb loomulikult ka walmistus, sest et proletariaat see alus on, millele kapitalistlike walmistuse ehitub. Ja et seda mitte ei sünniks, selles ongi kapitalistid, meie päewil imperialistide näol energiliselt tegewuses, et ärganud wahelordade katastroofi, mille hällipoigaks Wenemaa, mõrjufariistade abil olemataks teha. Tööliste tappes, kommunistide kallal elajaliku wägiwalda tarwitades, mõtlewad nad ühiskondlike elu tasepinda alal hoida, seda tasepinda mis, nagu juba tähendasin, millalgi kõikumata ei ole olnud ja mis mitte kunstiiste sünnituste tagajärjel ei kõigu, waid walitsewa walmistusiwi paratamatusest.

Sellest selgub, kui wõimetu, mõttetu nende katse on, Wenemaa revolutsiooni hävitamisega seda üleilmset katastroofi ära hoida, mis ajaloolise paratamatusega warem ehk hiljem tuleb. Kommunismi, wõi wanade, ajalooliselt surmale määratud walmistus wahelordadest tekitunud muutust, üleminekut uuele ühiskondlikele walmistusiwiile, organiseeritud walmistusele, ei saa olematuks teha ka kõige geniaalsema tapariista abil. Sellepärast ei tohi üleelatawad raskevad päewad ka kuigi rufuwalt meeleolu päälle mõjuda.

Meid, inimesi, wõidatse lüüa, wõidatse ajutiselt taganema sundida, kuid ka ainult ajutiselt, sest teaduslike ajalugu on ometi meie poolt. Mis tulema peab, see tuleb. Üleilmne revolutsioon on paratamata ja seda ei talista tulemast, kuigi weel wõimul olewal imperialismil korda lähets kümme korda Wenemaa revolutsiooni proletaarlaste waresse uputada. Kui lähets... kuid küsimus on seegi, kas lähets. Meid, kellel see õnn on lastiste filmadega elu päälle waadata, ei kogu tallepärast entente mõrtjufad. G. T—er.

Wiimane wõitlus.

Kogu maailma kapitalistid ja nende sabarakud katsumad wiimase jõupingutusega endist wõimu, wabrikuid, lossid ja maad tagasi wõita. Glu ja surma päälle wõideldes mõtlewad nemad revolutsioonilisi töölisi ja talupoegasi äratagistada, neie hirmust werafauna walmistada.

Nüüd ehk ei ilalgi: see on nende lipu-
kiri. Kramplikult ja abitud haarawad nemad igast wõimatumast abinõust kinni,

et maailma revolutsioonile surmahoopi anda. Nemad aga unustawad küll juures, et revolutsioon on suremata ehk ei taha seda tõsiasja tunnistada. Täiel aural lignewad nad kadule wastu.

Ja siiski, mida pinedam meie waate: piir, seda heledam paistawad temas ära läheneva toidu tulufesed, seda mõjuwõim-
jamalt helgimad siin ja seal revolutsiooni-
lijed liitumise leegid.

„Enamluse“ kiire kaswamine Ameerikas, revolutsiooniline liitumine Itaalias, rahutused Egiptuses, Indias ja mujal idamaail; töölise werine kottupõrkamine politseiga Buforesis, oodatam üleüldine töötage Jirimaa, tume rahulolematuse Jng-life ja Prantsuse töölise ridades, narin Saksamaal raskete rahutingimiste pärast — see kõik annab liitriide kapitalistidele põhjust omawaheliste äärmiste ja kalle-
mise jaoks. Nemad ei ole kottihafiga rahul, ei tunnistu tema walitust ja mitte asjata: õnnelikkimad admiral, kes näljatondiga meie jotsiaalselt kodumaad ahwardas, ei jõudnud rõõwihunta aidata kuigi mõjuwõimsalt.

Kottihafi „punajeks läinud“ wäeosad pidid meie wägede päälisurumise ees taganema. Bebelei järel on Strelitamal langenud. Ufa saatus on ka kahtlemata lähemal ajal otustatud. Turkestanis on wõim Nõukogude käes, mis päew-päewalt proletariaadi wõimu laiendab ja tõwendab siin ja seal Siberis tehafie mässufatseid. See kõik teeb kottihafie ja tema iljandatele — liitriide kapitalistidele — suurt püüawalu. Meile toob see aga uut usku ja jõudu wiimajets wõitluses põliste surmawaenlastega: hiigla juurel wäerinnal tapeldes, wiib tööliseklass julgel sammul oma diktatuuri wõidule.

Wõitlus on weel raste, meid ootawad ägedad lahingud. Ungari proletariaat paneb tähtsa eduga waenlase wastu. Araandlit Grigorjewi awantüür on Ukrainas juba peaaegu liwvideeritud. Kuid lääne wäerinnal on üleüldine seijuford tõesti põnew. Meie peame seda wõimast lüüdi tawadama.

Read koomale! Teg ei lasse minutitki oodata, — tugewad peame meie olemal! Kõige kõit punase wäeridadesse, et kaitsema punast Piiterit! Parteii Kommuuni päewil wõitleid barrikaadidel ifegi naitetahwad ja lapjed. Meie peame ka kõit jõud kottuwõitma ja Piiteri päälle tormawad kapitalistide rõõwihuntide salgad, monarhistide Judentshiga ja Trepowiga eesotsas, ärapurustama. Iga minut wõitlust nõuab suuri ohwrid.

Meie ei taha ahelaid kanda, waid peame lõpuliht wõitma. Werine kättemaks-mise tund on tulnud, wiimane otustaw wõitlus on käimas!
C. B.

Punane wäerind.

Teated 30. mail.

Põhja wäerind.

Seijuford endine.

Lääne wäerind.

Murmanni piirkonnas, raudtee sihis wõitab wõitlus edasi.

Narwa sihis wõitid meie wäed ägedas wõitluses Kernowo ja Godobusha ära, mis 20 wersta Gathinast lõunapool. Waenlase lats kord korda Siwerstaja raudleesajama ära wõtta, kuid juurde tulnud abiwägede kohale jõudmisega seati seijuford endiselt kindlaks.

Luuga piirkonnas wõitid meie wäed Woloki ära, mis Luugast 25 wersta loode pool. Läänepool Luugat rõhus waenlane meie wägesid pisut tagasi.

Pihkwa piirkonnas celwäe saltade luuramistõigud.

Marienburgi sihis asufid punased Läti wäeosad Murijeni-Podoli-Greweni-Mishnurubi küllade liinidele, mis Marienburgist 5 w. lõunapool.

Wolmari piirkonnas taganesid punased Läti wäeosad Bade-Wiltonpaleni-Hei-Sackenhoft küllade liinile, mis 15 w. Stakelnist lõunapool. Wäed, mis Ilija lahe talda piirkonnas asufid, on sellekohast korraldust mõõda Koiwa jõe liinile paigutatud.

Molodetschno piirkonnas, Goffewitshi küla sihis pommitas meie joomusrong waenlase seijukohta, mis 20 w. Molodetschnost loodepool.

Sunineti piirkonnas wõitlused, mil kohaline tähtsus.

Lõuna wäerind.

Mariupoli piirkonnas. Wolnowaha jaamast 20 wersta läänepool löödi waenlase tormijookud tagasi. Jusowo-Bahmuti piirkonnas jätid meie wäed waenlase ülekaalwate jõudude päälörõhumisel Grihino jaama ja küla maha. Luganski piirkonnas wõitid meie wäed ägedas wõitluses rida küllad ära, mis 25 wersta lõuna- ja 15 wersta tagupool Luganskist. Põhja-Donetsi piirkonnas wõitid meie wäed, päälitungimisele ajudes Uj-Belo-Kalishinski ära, kusjuures 150 wangi saadi.

Ida wäerind.

Uralski piirkonnas löödi waenlase päälitungimine Zielofka jaamale meie poolt tagasi. Tähendatud piirkonnast läänepool jätid meie wäed waenlase päälörõhumise all Tatishchewo maha. Sterlitamaki piirkonnas wõitid meie wäed Sirgan-Agatowatowi Orenburg — Sterlitamaki joonel ära.

Bebelei-Buguruslani piirkonnas wõitab meie edasitungimine jõudjasti edasi. Kestpäewaks jõudsid meie wäed 20 — 25 wersta edasi.

Birski sihis Belaja jõe alamjooksul purustati waenlane ning löödi põgenema. Senini on loetud 800 wangi. Kindlad arwud selginewad.

Permi piirkonnas lähets meie tungimine jõudjasti edasi.

Nõukogude wäed lähenewad Kishinewile.

Kiiewis, 27. mail Odesast siia jõudnud selfimehed, kes isiklikult punaste wägede üleminekust üle Dnepri jõe osawõtnud teatawad et üleminek wähestehwitega korda läinud. Meie lähene Kishinewile millest meid ainult üks päewatekond lahutab. Punased wäeosad jätawad edukalt päälitungimisi. Kumenlased taganewad paanilis, ifegi sõjariistu ja kraami maha loopides. Besjarabia elanikud wõtawad wägesid waimustusega wastu.

Arusaaja walgetaardlane.

Neil päewil jooksis walgetaardlane M. N. Pärnu kreisist, meie wäeosajuu-
üle, päälle oma püsi ka weel automaat
püsi umbes saja padruni ühes tuues. Siin kostitati teda lõõgi ja tubakaga, — wiimajest elewat walgeie wäeosades päris püud käes. Päälle selle määrati talle weel Eesti lütiwäe brigadi poolt 100 rubla antaja ja jäeti teda tema oma joowi awalduisel elnimetatud brigadi juure teenistusesse.

(„Eesti“.)

Surm salakuulajatele!

Walgetaardlaste pääletungimine Peterburile näitas, et terwes wäerinnas piir-
konnas, igas suure linnas salakuulamise
organid hästi korraldatud on, niisamuti
araandmine, sildade purustamine, mäsju
organiseerimine tagaselt, kommunistide
ja töölise organisatsioonide liikmete tap-
mine. Kõik peawad kohtadel olema! Igale
pool peab walwust kõwendama, hästi
läbimõeldud ja läbiwõetud rida määrusi,
mis salakuulajate ja salalepinglaste tinni-
püüdmiseks sihitud. Raudteede töölised
ja poliitilised töölised igas sõjawäe osa-
konnas peawad iseäranis ettevaatlikud

olema. Kõik arusaajad töölised ja talu-
pojad peawad rinnaga Nõukogude võimude
kaitsema, peawad salakuulajate ja walge-
taardlaste-araandjatega võitlust algama.
Seisaku igalüks wahikohal — katkemata,
nagu sõjaajal, organiseeritud ühenduses
partei komiteedega, erakorraliste komis-
sioonidega, usaldusvääriliste ja wilunud
Nõukogude töölisega.

Töölise Talupoegade Kaitse
Nõukogu Esimees Lenin.
Siseasjade rahwakomisjar
Djerzhinski.

Seisukord Lääne wäerinnal.

Uduna wäerinnale on sm. Trotski üles-
kutse awaldanud, mis meile wäerinnas
seisukorda ja fäälsid ajutisi taganemisi,
ühes üleüldiste pahedega kõige selgemini
iseloomustab:

Wõitluse käigus oleme õpinud osalistest
nurjaminekute mõõdamine. See on
suur ja tähtis teadus. Esialgu sattusid
kohalikud nõukogude asutused kergesti
meelteegadusse, ja wäheha kui linnale
kaotusega, anti kartusele laia maad. Müü-
dakse aga kogemuste waral niikaugelt
jõudnud, et mingisuguse koha araandmine
tõbrahwa klassiwaenlastele, meile ainult
teadmise annab tema peatseks tagajä-
miste ja sealt edasitungimiseks.

Kuid siiski on meil palju üllatuseid
osalisi nurjaminekuid, s. o. jäherdusi mida
walwe ja wastupidamise tõttu ära oleks
mõeldud hoida. Wiimaseid omandusi pole
aga alati käepärast. Kui punased wäed
pääletungiwad ja asi ebeneb, siis rahul-
damad endid juhib kergesti ja arwawad,
et kõik läheb iseenejelt.

See on üks suurematest eksitustest. Tõ-
brahwa mõetus ei lähe ial „iseenejelt“.
Ta nõuab kõigis suuremat energiat, walwust,
wastupidamist ja päälerõhumist kõigil
sihtidel.

Polku luua on raske, lõhkuda ja laiali-
pillata mõib teda aga mõne minuti jook-
sul. See käib ka diwisiide ja kogu wä-
erinna sõjawägede kohta.

Kui meil wäerindel seisukord pahemaks
läheb ja waenlane meid rõhuma tikkub,
ilmuwad meil meeleheitlikkuse ja lootuse-
tuse asemel alati wastupidised nähtused.
Komandörid ja polkude komisjarid toi-
bunwad, tõmbawad oma wäesõjast pingule,
wäeseljatagune tuleb palawikuliselt wäe-
rinnale abiks, armeed koonduwad, reane-
wad, — ja asuwad pääletungimisele. Al-
gab kordaminekute rida. Siit aga jälle
walwuse ja päälerõhumi langemine. Siig
palju oodatakse meil osalistele korda-
minekutele tähtsust. Siig palju loodetakse
„tähtsust tuulest“.

Käesolewal ajal käib see täielikult
lõuna wäerinna kohta. Wiimne
wäerinna ülewaaatus kõneles mulle selgesti,
et kogu wiimaste osaliste nurjaminekute
päärasus lõuna wäerinnal wäerinnas
eneise organiseerimise apa-
raadi päle langeb.

Siig paljud töötawad „lahtiste kaitse-
tega“. Selle asemel, et ettenäha ja välja-
arwata, kuhu warustust jaata, et ta digel
ajal jelle wäesõja kätte langeks, kellele
määratud, — töötawad nõukogude ja enne
nõukogusid kaswawad bürokraadid auto-
maatiliselt, s. o. tühja tuult tagaajades,
ilma et teaks, mis naabri wäesõjas sünnib.
Igagugused hiljatsjäämised, mitte ühti
tundide, waid ka päewade ja nädalite
pääle, on siin kaitsele ettewaatamatuse
tagajärjed. Siit ka nurjaminekud.

Pääle mõnesuguste kordaminekute hei-
dunud komandörid ja komisjarid mõidu-
pärgeade puhkama. Opetuse andmine
wäesõjades, mis reservi wiidud, jätakse
hooleks, eestirju ei panda tähele, ei
mõdeta iegi tarwilikke ettewaatusi abinõu-
sid tarwitusele, teinekord kui wäerid mõni-
kümmend wersta kaugel. Wiipea kui wäe-
sõjades kindel sõjaline kord langeb ja see
väljasuremise tundemärke awaldab, —
alaab ka wäesõja langemine, ilmuwad

jooksiid, kuna kehtimistest talupoegist mo-
biliseeritud meelteheitesse sattuwad.

Ma a annab meile kõike, mis
tal olema, mitte üksi omawara,
waid ka paremaid poegi. On
tarwis wiimise niidini jeda kasutada,
mida meile antakse. Ühtegi üllatust we-
repiiska, ühtegi üllatust padrunit pole
meil õigust asjata ohwerdada. On tar-
wis aega kogu hoida, wäheha kui ka in-
imeste jõudusid! Selleks aga peame kogu
aparaati läbi tuulutama, temast pimedat
kantseli-kontsa wäljajäetama, wäsinuid wäe-
seljataha saatma ja jällewaatama weel
ja weelkord korraldusi kohtadel!

Enam ettewaatust, enam süsteemi,
enam wastupidamist ja kindlust sm. ko-
mandörid ja komisjarid, — iseäranis —
warustajad ja wägede edasijätkajad.

Uduna wäerind, ärgu jäägu mahaj!

Wäljamaalt.

Wenemaa ja Liitlased.

Kuuteri büroo teatab: Alamkojas päris
lord Hawendish Vanding järele, kas on
walitus nõus nende süüdistuste uurimi-
seks, mis ühest poolt enamlaste wastu,
teiselt poolt Kõikide, Denikini ja Soome
walgetaardlaste wastu tõstatate, parla-
mendist komiteed walida, kes kõiki neid
süüdistusi järele uuriks ja Wenemaa sei-
jutorrasti õiged ja lähemad teateid an-
naks. Selle järelepärimise päle seletas
Harmworth, et amajel komiteel mingit
tegelist sihti ei oleks.

Parisiist teatatakse: Komitee, kes Balti-
maa riikide asju harutab, ei ole weel
mingile otsusele jõudnud. Ka Ahwena
saarie küsimus pole weel otsustatud.

Wene walgetaardlaste tegemisei Pariis
on teada, et nad Soomemaa ijeiseiswust
ei tunnista. Maflakowi-Safonowi jalk-
fond on walimis Soomemaa laialdast
autonoomiat andma, kuid jalistes asja-
des peab Wenemaal Soomemaa kohta
õigust olema. Wene walgetaardlased rää-
gawad, et nendele jõuotaw ei ole Peter-
burile nii lähedale ijeiseiswat riiki saada

Rahulepingust.

Mõduandwates ringkondades arwatakse,
et rahulepingu tekstis õige tähtsust muu-
datust ette wõetate, et kui see lõpuliseks
allatirjutuseks Sakamaale ette panna.

29. mai õhtul anti kongressil Saia
saatkonna poolt wastu-ettepanek ära.

Alaleht „Tan“ teatab, et Adria mere
küsimuses järgmisele kottuleppele on jõu-
tud. Wiljon andis selle kohta oma nõus-
oleku ja ka Orlando on selle wastu wõt-
nub: 1) Güme linn, wäljaarwatud Su-
faki agul, jümitab ühes temast ida pool
olewa maakonnaga, erapooletu riigi, mis
rahwaste liidu ülemwalitsuse alla läib.
Selle riigi alla läib ka raudtee, mis
Giume riigi Waibachi läheb. 2) Sara ja Sabe-
nito lähewad Italia suwerinteedi alla, kes
ennast lahti ütles kõigist teistest osadest
Dalmatia rannas ja selle tagamaal.
3) Italia suwerinteedi alla lähewad ka
strateegiliselt tähtsad saared Perzo ja Vis-
sin, mis Giume riigi kogu pool, kui ka Visja
saar ja temaga ühenduses olewad saared.
4) Rahwaste liit annab Italia walitsusele
mandaati Albania üle walitsemiseks, Bon-
doni lepingu põhjal, mis Italiale mõju-
awaldust Albania kindlustab.

Reedel anti Saint-Germain loosis
Austria saatkonnale aja rahulepingust kätte.
Sellega tutvustuseks on neil 15 päewa
aega antud.

Rumunia ja Prantsuse soldatite wahetorra
halwenemine.

Rumeenlased ewakueeriwad kiirega oma
wäesõjast Dneprowski piirkonnast, ainult
sinna tähtsust wäesõjast jättes, kus
Prantsuse garnisoonid asuwad. Wahetorra
Rumunia ja Prantsuse soldatite wahel
terawneb järjek. Sageasti tuleb juhtu-
misi ette, kus prantslased Rumunia solda-
titi peksawad.

Erakorralik Afganistani saatkond.

25. mail tuli Uns-Buharosse erakorra-
lik Afganistani saatkond, et jättä Tash-
kenti edasi sõita. Saatkonnal on kohustus
Moskwa, Konstantinopoli ja rahukonwe-
rentsile minna Afganistani ijeiseiswaks
tunnistuse asjus. Saatkonnal on Afga-
nistani emiiri kiri Nõukogude Wabariigi
walitsusele.

Inglismaa sõjalised raskest.

Sõjawägede arwu kindlasmääramise
seaduse eelindu harutamise juures teatas
lord Coarson ülemkojas, et Inglismaad
weel suuremad hädaohud ähwardawad,
kui need, mis üle on elatud. Igalt poolt
Euroopast kus raskest tekitawad, tulewad
pahwefirjad, kus Englise sõjawäge abits
palutakse. Wieni kes dige raskest seisu-
korras on, ning Budapesti saatuse eest
muretshe, (!) pööras Inglismaa poole
palwega, et sinna 10.000 Englise soldatit
ja detats, sest wastasel korral ei suuda ta
enam wastu pidada (tõbrahwaale). Giume-
mei ja teistelt kohtadelt tulewad palwed,
et sinna esialgu ainult wäikearwulised sõja-
wäesjalgaad saadetaks.

Eks ta itka ole. Politsei amet on ju
Englise lordidele wäga meelt mõõda, kuid
igal meeldiwat asjal on ka oma warju-
taljed. Englise lordid kardawad, et kui
nad oma ustawad politseimehed kõik mu-
jale tõbrahwa tapma saadawad, siis
wõtab Englise tõbrahwa Inglismaal po-
lusei kohused oma pääle ning pistab kõige
esitels lordid sinna, kuhu need igalt pool
tõbrahwa pistawad.

Rahaasjanduse kriis Inglismaal.

Englise ajakirjandus maalib kurwa pildi
riigi rahaasjanduse seisust. Üleü-
ldine sõjalaenude summa ulatub 7 miljardi
naelsterlingi. Tähtsamad kaubandusliised
harud, raudtee ja tiwijõe kaewandused
tõdewad juure kahjuga. Üleüldiselt kottu
wõttes mõib ütelda, et riigi rahaline sei-
juford harilikest roobasest wäljas on,
ning mingisugust abinõu ei leita, et sei-
juforda parandada.

Berlini töölise nõukogu 21. mai
istumi ei awaldati täidesaatwale komi-
teele n udmne, et ta ülejäämaalise nõu-
kogude kongressi kottu kutjuts.

Berlinist saadud teadete järele, läheb
seisukord Sakamaal järjek terawamaks.
Berlinis, Eretinis ja Euenachis oodatakse
korrausi. Königsbergis on tõbörge.

Prantsusmaa sõjasaatkond jõudis
Buhari ja astus Väti walitsusega labi-
raatimise.

Wenemaalt.

Kellaaja ette lükkamine ühe
tunni wõrra.

Walgustuse ja küttematerjaali kottu-
hoidmise sihis otjus Rahwakomissariide
nõukogu kõigis Wenemaa Gotsialistliku
Jõderatiwse Nõukogude Wabariigi piiri
des kellaaga ühe tunni wõrra edasi liikata
1. juunist 1910. a. algades kuni 15. au-
gustini 1919. a. See määrus wiitakse
ellu 31. mail kell 11 õhtul.

Kaubawahetus Ukraina ja Sakamaa
wahel.

Ukraina rahwamajanduse nõukogu saatis
Sakamaale ijeeralise saatkonna kauba-
wahetuse küsimuste harutuseks.

Prantslased lahtuwad Mustalt merelt.

24. mail andis Odesja täidesaatwa
Komitee esitaja Prantsuse laewade juhata-
jale, kes kõigi Prantsuse sõjaliste jõudude
ülemjuhataja Mustal merel, ettepaneku
ära Ukraina Nõukogude Wabariigi koda-
nikud tagasi anda. Prantsuse laewa juha-
taja awaldas soowi kiiremal wäljamaa
riikide esitajate arastidu küsimust koda-
maale otjustada. Laewa juhataja andis
selle järele weel teada, et tema kaju on
saanud kõigi liitlaste sõjaliste jõududega
Odesja sadamast lahtuda.

Tööta oled Ukrainas.

Ukraina töökommisjariaadi teatel on
endid mail 1. a. 21. Ukraina linna
töökördes 137.664 mõlemist soost tööta töö-
list registreeritud. Siia arwu ei kuulu
Odesja ja Poltawa linnade tööta töölised.
Töökörsele on nõudmist tulnud 55 tuh.
töölise pääle, tööle on läkitatud ligi 39
tuhat töölisi.

Need arwud seletawad osalt nõukogude
walitsuse organiseerimise ajajärguga, mis
ajal riiklise aparadi loomise kõrwal ühes
kodumaa edasiwälitusega, raske on kõigile
tööta töölise teenistust leida.

Töötaoleku puhul mõib siiski mõnes
tööstuses rus hulgalist töölisenõudmist tä-
hele panna. Nii on lugu trükkijatega ja
kirjaladujatega, kelle järele nõudmist töö-
börse ei suuda täita.

Peterburi lapsed Ukrainasse.

Peterburi piirkonna lapsed wiidatakse su-
wijeks wahetajaks Poltawa Kubermangu
kolooniatesse. Lubeni maakonda mahu-
takse 700 last, Konstantinograbi maakonda
— 700, Mirgorodi maakonda — 600
last.

Peterburi teated.

Raste toitmise organiseerimine.

1. juunist seab Toitluse Komisjariaat
järgmise korra hinnata lastetoitude saa-
miste siise. Kõik lapsed 1—14 a. w na-
duseni saawad lõunaks 2 sööki ja 1/4 n. n. la-
leiba. Pääle selle saab laps oma harilikku
punkti 1/2 n. leiba, niisamuti ka kõik pro-
duktid kaitte pääle. Lapsed saawad sööki
sellekohast ijeõigimajast, igas raioonis au-
tatakse ijeõigimajast. Kutulise läbi-
wiimise ees on palju takistusi (kaartide üm-
berwahetamine, kinnitamine jne.) Sellepääle
waatamata saawad kõik küsimused otjus-
tatud ja iga lapse loom saab täie-
Kõik lapsed, ükskõik kus neid toidetakse,
astemajades, aiades jne., peawad oma
jõugitalonid araandma, mille järele sööki
antakse.

31. maist algades wahetatakse igas
raioonis kaartid kella 10 hom. — 10
õhtul. Kinnitatakse 31 ja 1. juunil ni-
samuti kella 10 õhtul.

Kirjandus.

E. T. K. Kultuura Hariduse walitsuse
kirjastusajakonna kirjastusel on ilmunud
„Klassiõpilus“ nr. 5/6.

S i u: J. Anvelt ja E. Sõrmuse
elulood ja pildid; E. T. K. kommuni-
liite teostamise ajalugu — A. W.; Wiim-
maa talurahwa wabastamise ajalugu —
J. Jürgens; Proletariaat ja muusika —
J. A. „Kiire“ elukaik — J. Kasperiti mä-
lestused; Sinised timulad — J. Kera-
doki jutustus; Poul revolutsioonile — J.
Pöögelmann; Ehtinud mehed — J. H.;
Rong — P. Tuuli; Patune — G. R.;
Gile ja täna — Matim Gorki; Meie
langemine tallale — P. Gastew; Sõja-
wäelaste kirjad. Pääle selle hult pilt.

Kassiknubri hind 4 rubl.

„Klassiõpilus“ nr. 7 ilmub 1. juuliks.

Teistest raamatutest on ilmunud J.
Pöögelmanni toimetatud: „Kommunistiline
(III) internatsionaal“.

Wassili sa-re E-sti Töölise Klubi ees-
seisus annab teada, et klubi lugemise laud
on awatud igal päewal liikmetel ja töö-
rastele, kus kõik kohalikud ajalehed korra-
litult leiduwad kella 6—10-ni õhtul.

Klubi aadress: Wassili saar Kehtmise pros-
pekti ja Rahetjanda liini nurgal № 43/34,
kort. 40.

TÖÖLISTE KULTUUR.

Meie lähemad ülesanded kultuuri põllul.

Praegu oleme ajaloo kõige suurema sündmuse, sotsiaalse revolutsiooni tunnistajad. Kõigil mail tõusevad rõhutatud rahvaskiirid valitsevate klasside vastu üles, purustavad wana seltstondilise korra ja asuvad selle waremtele uuele loomistööle. Raskes wõitluses ja libedast palawikutalises töös panewad nad alusmüüri nurgakivi uuele ehitusele — wabale sotsialistilisele seltstondilisele korrale.

Meil mail, kus teatawad mõidud juba saavutatud, kus kodanlike riigivõimu ajemele töölise nõukogude võim maksma pandud, awaneb proletariaadile mõistmatu lai töövõli. Tarwis on luua uusi ühistondilisi eluorme, uuele alusele seada majanduslik elu, asuda uue kultuuri loomisele ja arendamisele.

Meed ülesanded, juba iseeneft suure ja rasked, kaawarwad weel suuremaks ja raskemaks praegustes oludes. Sest kurb ja wilets on see pärandus, mille on töölise riigile jätanud imperialistlik imasõda ja kodanlike walituse kuritegelik majapidamine. Riigi ainelist ja elawat jõudu on määratu hulgal ära raisatud, töösus ja püüdamine häwitatud, maa warandused purustatud ja rõõwitud, noori töölisi inimesi miljonite wiisi surma jaadatud ja sandits tehtud, õitsewad nurmed jõddits ning rahwarikkad külad ja linnad aherwartels muudetud.

Ja tapmine kestab ikka weel edasi. Tahes eht tahtmata oleme sunnitud sõda edasi pidama rahwuswahelise imperialismi rõõwafalkade vastu, kes meid mitmest küljest piirawad ja kigeft j uft püüawad töörahwa võimu murda, et uuesti jalule seada endist mõisnikkude ja kapitalistide walitsust. Sõja edaspidamine nõuab meilt peaaegu meie tervet jõudu — niijugustes tingimistes on olistu raske weel edulalt loomale tööle anduda.

Kuid otse kõitide raskuste kiuste ei jata meie jeda suurt tööd mitte hooletusse! Energilijelt on proletariaat kigeft seltstondilistes tööharudes oma ajalooliste ülesannete täitmisele ajunud, niijäästi poliitilisel ja majanduslikel põllul kui ka kultuurilise uuestiloomise alal.

Mis oleksid proletariaadi kõige lähemad ülesanded selles sõjas? Mis tuleks siin kigeft enne ette võtta?

Esimene ja kõige tähtsam ülesanne oleks kultuuri demokraatiseerimine selle sõna tõsises ja kõige täielikumas mõttes.

Waimlik kultuur — teadus, kirjandus, kunst — oli siimaani kergelt kättejäädan ainult eesdugustatud ringtõnadele ja tihitidele, kuna töörahwas enamasti nende raafulestega pidi leppima, mis herrasrahwa lauast maha pudenesid. Kõiki wärtuslisi kultuurisaawutusi kättejäädanawaks teha kõigile töörahwa hulka dele — see peaks praegu olema proletariaadi kõige lähem ülesanne.

Et tegelises elus mõimalikult ruttu sellele eesmärgile jõuda, oleks tarwis järni kontretlikki samme astuda:

Udine ja eriharidus igal tööalal mõlemast soost lastele kuni 16 aastani peaks maksjuta ja sunduslik olema. Sellekohalt tuleks koolide õpetama korraldada.

Töökooli põhjusem te tuleks täielikult ja üldijelt maksma panna. Uline hariduseandmine mõlemast soost lastele peaks kirku waimulikust mõjust täiesti waba olema, kuna õpetus ühistondilise looma tööga ligidalt seotud oleks, mislõbi lastest kõigeüldijelt arenenud ühistonna liikmed saaksid.

Õpeabinõud, ülespidamine, riided ja küt müud laste tarwidused annaks riik maksjuta.

Õpetajaid tuleks agitatsiooni ja propaganda läbi erijamale tegewusele õhutada. Uusi õpejõude sotsialistijes waimus ette waimistada.

Töörahwale enesele peaks mõimalust antama tegelikult kooli ja haridusettevõtte osa mõia.

Töörahwa ja maatöölise eneseharimise püüetele peaks riigi poolt igatülgset abi

antama. Sel otstarbel tuleks ajutada raamatukogusid, koolisid täiskaswanutele, rahwaülikoolisid, tulaks korraldada kursuseid, ettelugemisi, ekskursioonisid, kontserdi ja näitemänguõhtuid jne.

Ülikooli ja teiste kõrgemate õpeasutuste kuuidefaalid peaksid awatud olema kõigidele, kes õppida tahawad. Õpetust andma peaks kutjutama kõiki jõudusid, kes selleks kohased. Kunstilised stiirid ja wahetegemised wärskete õpe õudude ja wanade profesjorite ning teiste koolitegelaste wahel, nagu see enne oli, tuleks ära kaotada, jamuti kõik teaduslised aufradid ja muud selletaolised eesõigused, mis tihti tagurlistel ja wananenud õpejõududele wõimaluse andis ilma sellekohaste teenusteta emast ühistonna külul elatada.

Samuti tuleks ajawiitmata töörahwale kättejäädanawaks teha kõik kunstikogud ja igasugu teised muuseumid ja kollektsioonid, mis siimaani ainult ühikute ülemkõitide ja teiste eksploatatorite tarwitada olud.

Kõige selle juure tuleks weel mõtta mõitlus uuliste eelarwamiste ja kiriklike waimupinesuse vastu. Ei ole sellest küllalt, et kool kirikut lahutatud, nagu jeda kodanlik demokraatia mujal mail ka on teinud, kuid siiski mitte lõpuni läbi wiinud, sest kapital on uulise propaganda ligidalt seotud. Tarwis on täesti häwitada kurnajate ühendus uulise propaganda ajamisega.

Et töörahwaft wabastada kõigist uuliste eelarwamistest ja efirmõtetest, tuleks organiseerida teaduslik-hariduslik propaganda kõige laiemale alusele, selle juures tuleks aga hoida ühikute inimeste uuliste tunnete haawamise eest, mis ainult kiriklik fanatismi tõendaks.

Meed oleksid üldistes joontes kõige tähtsamad ja lähemad ülesanded. Haridustöö laiendamisega kaawarwad muudugi järjeft ka meie tarwidused kultuuripõllul, mille täitmisele tuleb ajuda niipea kui selleks wõimalused ja tingimised walmunud.

Haridusepõllul töötajatele aga tuleks ijeäransis jüdame päide panna, et meie mitte ainult sellega rahule ei jääks, et meie kõiki senijed wanu kultuurisaawutusi töörahwale kättejäädanawaks teeme. Ei. Waid meie peame kultuuri ka siisulisele ümber looma, peame teda wärse waimu ja uute aadetega täitma. Meie peame püüdma uut proletaarlist kultuuri luua.

Wana kultuur on seniste walitsevate kihtide jinnitust. See on aristokraatide ja kodanlaste kultuur, milles peegelduwad meie rõhujate ja kurnajate ilmawaated ja püüded. Ainult siin ja jään on ühikud õrnad idud mõinud kaswama hakata, mis proletaarlike mõitewiisi ja kunstimõitiste pinnaft mõrjunud. Senijed ühistondilised tingimised ei annud proletaarlikele kultuurile wimalust kaswada ja areneda.

Meie peame teadma, et uut kultuuri mitte kunstlikult luua ei saa, tema peab piffamisi ja loomulikult wälja kaswama uuest elutingimistest enestest, kuna ta edenemine ja arenemine tingitud on muutunud ümbrustonna uuendunud olubest. Praegusel filmapilgul aga on meie püha kohus aidata ja edendada kõiki kultuuri uuesti loomise katseid, õhutada ijetegewust jellel alal, toetada noori anderikkaid jõudusid, kes tulewad töörahwa enese ridadest, anda neile mõimalust endid wälja harida kõige kõrgema täitjani.

Staastööle kultuuri uuendamise ja ümberloomise juures tuleb kutjuda kõiki, kellele see juur ja püha töö armas ja ligidane, kes tahab temale anduda kõige jüdame ja hingega. Sest meil on palju kultuuri-tegelasi, ijeäransis haridusepõllul, jamuti ka teadlasi, kirjannike ja kunstnikke, kes seni ei ole saanud rõhujate olude junnil oma tervet jõudu töös panna ja ära tarwitada oma armjatspeetawal erialal. Kuid juurem ja päristöö jääb täide wiia ning korda saata muidugi meie noorepoole, kelle waim wärste ja kelle ijemised jühallitad awale uingiwad uusi worme ja kujusid otjides, mis inspireeritud uuest ilmarwaateft

ja ühistondilist arusaamisest. Wanemate tegelaste kohus on nende eest ära weeretada kõik takistused ja tõkled, ning aidata neid jõuda lähemale neile uutele eesmärgidele, mis asetunud proletariaadile igawesti uuenem progress ja edu ning mille saavutamiseks inimjoo parem osa kannud niipalju ohwrid.

dele, mis asetunud proletariaadile igawesti uuenem progress ja edu ning mille saavutamiseks inimjoo parem osa kannud niipalju ohwrid.

Mis ootab meie hariduslikka ettevõtteid reakttsiooni wõidu puhul?

Jmelised päewad walitsewad praegu Peterburis. Waenlase lähenemisega on lenini juba tuntaw wäsimus ja rammetus revolutsiooni tegewuses nagu otjastawalt mõitnud. Meelekindluse, eneselagumise ning waimustuse ajemel näeme ainult argjust ja lodewust. Ei aita suured minewiku eeskujud revolutsiooni ajalooft, ei aita ka lähemad mälestused revolutsiooni hiiglawõitudeft ülendada meeli. Mõnda on lugu ijeft paremate revolutsiooni jõududega. Siin on nagu näha, põhjustes ühikute juhtumistele üleinimlik töö ja närwide tegewus läinud kuude jooksul. Teijest külast on, nagu näha, suuremal hulgal juhtumistele tegemisi lihtja päri tuule järele keerlemisega ja oma nahahoidmisega. Sellest tuleb, et meie praegusel otjastawal filmapilgul ei kuupe peat ijefti häält, kes erapooletult ja teadwalt selgitaks rahwahulkadele üleelatawa pöördetähtjust ka jeda saatuft mis ootab revolutsiooni mõitusi reakttsionääride mõitule peajemise puhul.

Omalt poolt tahaffime ütelda mõne j na meie hariduslikkade ettevõtte ja haridustöö saature kohta. Sest mis puutub majanduslikku, kui ka poliitilist elusse, siis olets siin koguistatud jeda tegema sellekohased, enam kompententlitud iisid ja tegelased.

Suuremad rahwahulgad, äraurnatud pikast sõjast ja tarbeainete kriisijest on walmis ootama imetegijat ja lunastajat iga ilmakaare poolt. Nad ei ole weelgi mitte kindlad selles teadmisest, et kegi neid ei wabasta raskustest, kegi ei jaa andma neile küllust päale nende eneste. Mis aga puutub lähenemasse reakttsioonisse, siis wõib meie Gesti töörahwas kindel olla selle juures, et nimelt jeda ootab ees kõige raskem saatus. Rahwuslik wihawaen, mis peitub pimedates masjedes, teeb ka meid filmapil enda ohwriks niipea, kui reakttsioon lahti peajeb. Gesti ajundused teawad juba ammu, kui wõimatu suurte raskustega tuli neil w idelada jelle mõistmata wihawaenu tagasihooidmisest. Andused mäletawad ka jeda, kuidas endine walitus omalt poolt igatpõli toetas waitjeie rahwaste tagatujamist. Jga wäheina kui walischaraustitu ettemõtte juures tuli jelle tagatujamijega kottu puutuda. Meil ei olnud ei Gesti ega wäljaspoolses Gestis mingijugusid walitustia abinõuji haridustöö tõstmises. Meie ajundused kiratjeid ilma looideta, hariduse jeltjide ajutamijes ei antud tarwitust luba, niijama kui ka raamatukogude, rahwamajade ja kuuide awamijes, ijeftel korral, kus rahwas nous oli nende ümberpidamist enda päale wõtma ilma riigwalituse toetujeta. Emateesijet kooli pöitnud meil olemas. Alga ka neile meie töörahwa liikmetele, kes olid jaanud oma hariduse Wene toois ja kõigi tuuste alajõidnud jugulastunde oma rahwaga, tehti täiesti wõimatuft tarwitada oma mis tuft ja jõudu kodurahwa hariduse wäljal.

Olid wäljatõõtatud kõige täpimääsemad ettekirjutused, mis järelandmata wal usoga kinni panid tee Gesti haritlastele oma rahwa juures hariduse töö tegemiseks. Seda wõib tõendada igatks suurema haridusega inimene, kes on püüdnud wana walituse ajal kodumaa töörahwa waimu ilma külge omi töötawaid kaja panna. Ning Gesti rahwas ajundustes oli mõistatud waimliku wäljasuremisele. Seda wõib tõendada igatks wanem inimene ajundustes, kes on tähelepannud endist põlwe ja uut, mis tekkis ajundustes juba Wene tjaarivalituse jure all.

Praegusel filmapilgul oleme meie ühe õiguslik rahwas juure Wene rahwaga. Meie hariduslikka ettevõtteid toetab riigwalitus niijamafuguse järjekindlusega, nagu Wene omi. Ning wiimaste arm kaswab imetoolise kiirusega iga päewaga. Sugemata koolide, hariduse jeltjide, rahwa kuuide wõrk on kinnud mõne kuu jooksul, nagu miski õitesadu, meie wärmitut, püüdnaha lootujeta waimuwälja. Meil on olemas kettwalituse juures asutused, kes kannawad hoolt terve hariduse tegewuse juhatus ja korralduse eest. Meie ajakirjandus, raamatukirjandus sigineb ilmo miski ijeeralise luba muretemijeta. Meie koofoletel, meie koolides, meie ühistondlikus läbitäimises wõime meie wabalt tarwitada emateelt. Meie rahwa kettelt tõusnud haritlasi wõdetatje vastu igas riigi eht ühistonna tegewuse harus niijamafuguse lahufega, nendejamaste õigustega, mis wenelasi. Jgalpool oleme meie põlatud, tagatujatud, pooleliorjarahwaft tõusnud wabadets riigi kodanikkudeft. See on niijugune hiiglajuur edusamm, et tema tõrwal wõime meie lahedaft leppida kõitide raskustega ja puudustega, mis meid piirawad. Pidagu mees ja mõistfu jeda ijeäransis need meie ajundused, kes praegu nii juure waimustusega walget lippu wälja heidawad.

Kui Wenemaal eht wäheemalt Peterburis wõidab reakttsioon, siis on kõi meie hariduslikud ettevõtted mõne filmapilguga nagu wäljapühitud. Ei leibu siis enam jõudu, kes jundaks taljutada teadmusjeta masjedes rahwuslikku waenu. Kõik mis mitte ei saa kandma „tõist Wene“ laadi, jaa mõistatud halastamata jurmale. Meie emateesjed koolid jääwad kinni, meie ajakirjandus ega raamatud ei jaa enam ilmuma, meie keel ja terve meie ajunduste töörahwas langeb kõige delama, häwitawa tagatujamijele alla. Sellepärast argu röömustagu ühikst reakttsiooni tuleku üle. Argu oodatu ta jäänst õnnistegijaid, kes toowad tagasi walged jaiad ja gorodowoid. Meed, kellele täesti jaaowad ofats oodetawa pöördetõnne, walged jaiad ja muu, on waitene rahwa waenlaste kapiitais. Meie, Gesti töörahwas, nende õnnelikude hulka igatases ei käi; meile on määratud gorodowoid ja teijed tuntud ja weel tundmata orjastamijele abindud.

33.

Kunsti küsimused.

Revolutsioon — see wanade wormide halastamata häwitaja ja uute sihtjoonte äramääraja sotsiaalses ilmarokas, ei ole muidugi oma häwitawat mõju jätanud waldamast ka kunsti ning kirjanduse päale. Kunsti ja kirjanduse allhegasse küll meil hästi tõlõwaid ja meelitawaid küidõi nu, kuid siiski on jäänud olude junnil kunsti wai tanapdawani mingijugusese araootawasse jeltuforda, mis pole pörmugi edasi nihkunud ega tõibuda junnud neist ootamata revolutsioonilistest wapustustest mis kunsti

ja kirjandust otjekoheselt tabanud. Wärskena, elujultijena ja uue ilmarokas wairiljena üles tõusta — see on kunsti ja kirjanduse lähema aja hiigla ülesanne.

Kuid on siis olemas ka jelt ülesandel kohasid eelingimisi ja awarid nõimulisi, et wärskena ja täiesti elujultijena peatjeft tõusta, jelt uinatust, mis waldab praegu kogu meie waimulisi elu, meie kultuuri?

Peab tähendama, et klassijõja palangus on nii mõnedki olemise kaanimad ehted kahwatama ja närbuma lõõnud. Üti on

Ka kunstil ja kirjandusel palju hävitavat mõju. Kunsti ja kirjanduse mõju on kaotanud oma väärtuse — ent see pole wiga; mis oli äärmiselt oluline ja wana, see pidi loomulikult heidetama prügist. See on see enesekulmata klassifikaator, kes hõlmas nähtus, parandamatu ja mõõdapäsematu nähtus.

Ja nüüd peame ootama jama proletariaadi wõitlusriidest kaunistingelisi inimesi, kes meile loots uue kunsti ja uue kirjanduse, mis sõjaliselt ilmatoreale wastaks. Seniised kunsti ja kirjanduse loojad wõi haratajad on olnud enamasti kodanlike iseloomuga alandlikud ohwrid, kuma dieeti wabahingelisi nende hulgas apris wähe ja neilgi wähestel puudusid avarad awalduswõimalused. Sammudes kodanlike-ilmu porimüllas, ei wõinud nad kunagi täielikult saavutada neid aateid, mis täitsid nende hingeilma loomist. Nad uitasid kui elinud olemused — püüdis nautida mõtteid ja wäärnähutuste meeleolusid. Neist on mõni nüüd wabana lennata kaunustilma kõrgemaid paletusi tabama, kuid halastamata klassifikaator ja enesekulmata barbarism on nende loomistule pea täiesti sumutanud. Ja enne siin parandust ei tule, kui kaowad ürginimilised teod, kui kaowad kättemaksimiskired ajalikus toorus. Seft mähedune kunsti wõib sündida ja ellu tõusta enesekulmata tapimiste wallas, piitkondades, kus õhkkond täis haigemat werelõhna, mida sünnitanud ürginimilikud tapatööd.

„Kunsti ja kirjandus on suurtükk, mis meie oma kindluse harjale üles seame“. See lause, wäljendatud Rosmus-Kangro poolt peaks olema proletariaadi haridus-tegelastele küllalt tohwalist selge. Ja edasi: aratundmine, et kunsti iga rahwa kultuurilises edenemises mitte wähem tähtis pole kui iga teine waimline eluawaldus, ehk edusaawutus majanduslikus ja sõjalisel elus, ei tohiks tarwitada pikemat tõendust.

Ujaloo areenalt annu kadunud rahwaste mälestus elab meie päwil edasi nende kunsti monumentides rohkem kui põllumajanduslikus jõutuses ja tubliduses isegi minewiku-riitide sõjawäeline wägewus on uute püüetulewate wärske isikulisatsoonide lünetest kottuwarijenud, kuna kunsti edasi elab üle paljude aegade, jama sõjasega, nagu iga teine nähtus inimkonna waimuelus.

Majanduslik jõudus ning korraldused selle saawutamises on mõeldawad ja hinnatud ainult kui maie pinna ja wõimaluste loomine, mille pääl baseerides inimese-loodusekuninga waim inimkonnale jaanunewat elu elab, ilu ja tõe aadele järle täia wälja sirutades.

Leib ja küd ei krooni inimesele ihafid, waid midagi muud, mille järel inimene püüab, olles sündnud ja kullaga warustatud.

Iga tõsine ja awar uuenduste wool, mis oma ülesannele kanda on wõtnud rahwa igapäewaste jõutagawarade kasutamise ja kasutamise ja mis wõitleb rahwa õnne ja eluühade eest, püüab ühekorraga rahwale anda leiba ja ka kunsti.

Seda tõstasja, mis siin wäljendatud, peaks tundma ja teadma iga haridus-tegelane proletariaadi kultuurpõhul. Kes seda ei tea ehk teada ei taha, olles kitsasrinnaline, on waimiliselt napatas wõi üpristotter.

Juhan Hurt.

Kultuuri tõstmiseks.

19. mail lõppes Moskwas I. ülewene-maaline wäliskoolse hariduse kongress. Kongressi tähtsõgu koosolek wõttis mitu otsust ning resolutsiooni wastu.

Resolutsioonis kirjastamatafse kaotamise kohta tunnistab kongress tarwilist: 1) eridirekti alaelaliste ning täiskaswanute kirjastamatafse kaotamist wälja anda; 2) toime panna mõne aja kirjastamatafse rahwa ülewene-maalist mobilisatsiooni kirjastamatafsega wõitluseks.

Uks teine kongressi tähtsõgu koosoleku poolt wastuõetud resolutsioon räägib, et riikiline wäliskoolsete haridusajutuste alus-süsteem peab wõtma oma alla kõigi nende wäliskoolsete haridusajutuste kujud, mis tarwilised laialdasemate hullade kõige waduslikumaks walgustuseks ja harimiseks. Seda peetakse riigi kulu ilmal.

Kongress rõhutab, et üheks ideeliseks püüetuseks wäliskoolsete haridusajutuste

tööd peab olema kaswandiitide isetegewus, nende algatuswõime, esteetiline (ilutunde-line) kaswatus on üks osa üldelise kaswatusel ja haridusel — ning seepärast peab mõistustliku kaswatusel kõrwal juuri rõhku ka kunstilisele kaswatusel panema. Püüde selle peab igasugune teine haridus poliitilise haridusega lahutamata ühenduses olema.

Ka käesolewa filmipilgu kohta wõeti resolutsioon wastu. Sõäl wõidakse: „Kogu üldelised aluslause, mis kongressi poolt kuulutatud, nii ka tema poolt wastu wõetud organiseerimise otsused rajawad Moskogude Wenemaa haridusliku elu kindlale alusele ja on uueks rahwawõitluse poole-wõitluse abinõuks, sellede diktatuur rajab laiad teed inimkonna ainelisele ning waimilisele uuestijundimisele ja uuele kommunistilisele kultuurelule“. Et, — wõidakse edasi — kongressi poolt wäljakuulutatud aluslause ning wastuõetud otsuste täieline teotamine üleilmsest proletariaadist revolutsioonist oleneb, siis näeb kongress häämeel revolutsioonilaine laialilaginemist ja terwitat waimustatult rahwawõitlusele tööstistele salku, kes itka järele uuesti loguwad III. Internatsionaali lipu alla. Resolutsioon lõpeb sõnadega: „Kui“ kirjast Moskogude Wenemaa otsust otsi esimehe wäliskoolse hariduse kongressi hää: Elagu üleilmne proletariaad revolutsioon! Elagu III. Internatsionaal! Elagu inimsoo revolutsiooniline cehwägi — Moskogude Wenemaa! Elagu nõukogude wabariigi punane sõjawägi! Elagu uus kommunistlik haridus!

Töölise fakulteed.

Siljuti asutatud töölise fakulteedil Moskwa teede-inseneride instituti juures on ülesandeks wõimaldada laialistele fihidele, kes lõpuliku kesharidust pole saanud, ehitus-inseneride oskusi, seejuga ülatuse, mida praktiliseks tegewuseks küllalt. Fakulteed jaguneb kahte järku: 1. järgu lõpetusel loetakse lõpetajat tehnikeriks-kümnitiks, 2. järgu lõpetusel — tehnikeriks-ehitajaks (s. o. abiinseneriks).

Töölise fakulteedi wõetakse wastu töölisi mõlemist soost, 16. aasta wanadusest püüle, samuti talupoegi, kes wõõrast töölise ei eksploteeri.

Speaeg waltab esimeses järgus ühes praktilise töödega ühe suwe wahaja jookul, 2 aastat, teises järgus — ühes praktilise töödega kahe suwe wahaja jookul, 3 aastat. Opetumid on õhtusel tella 6—10.

Töölise fakulteedi kuulajad, kes pro-wintidest pärit, saawad ülespidamise, 90 rubla arwatud naturainetel, need aga, kes päema jookul wabrikutes ehk teistes ettevõtetes teenistuses, saawad püüle endi palga, toidumõona, korteri ühiselumajas ja õpeabinõud.

Palwelirjade wastuõtmise waltab 1. augustini. Palwelirjale on tarwis juure-lisada wabrikutomitee poolt wäljaantud isikutunnistus jne. ja kaks päewapildi üleswõtet.

Teateid L. K. üle antakse igaal ajal instituti sekretariaadist: Moskwas. Bah-matjewskaja 15.

Anatole France sotsi-aalse revolutsiooni üle.

Ühenduses Zauresi tapja õigeksmõistmisesega on kuulus Prantsuse kirjanik Anatole France awaldanud artikli, kus ta sõjalisel revolutsiooni küsimust järgmiselt kirjastab:

„Kui me, mis seni kuulmata majandusliste wastolude tagajärjeks oli, tõmbas enese teerdu kõik rahwad. Riikide waheline sõda pidi sõjaliselt sõjaks muutuma, sest et temale järgneb mõõdapäsemata üle-üldine tööstisteklassi wäljaastumine. Käes-olewal ajal on mõtteta ettekujutada, et need suured inimesed lained, mis sõjalise tormi läbi liikuma pandud, endi loomuliku elu kallastele tagasi walguwad, rahulikult wana rada woolates. Ei, — kogu maa on põhjani wapunutatud! Ülig palju on uusi kuristikke tekkunud, liig palju ka uusi mägesid lagenditunde asemele tõusnud. Järelelõuwa jugu ei wõi enam jeda teed täia, selle kuristiku kaldal, kuhu wana põlw siie langes. Rahwaste majanduslike elu alused on ümbertõugatud, rahwaste

rikkus on häwitatud, imperialistide ja kapitalistide nõdrameelsus on kirstulauaks jaanud, nii wõitjale kui wõidetule. Kas tõesti wõidakse oletada, et tööstisteklassi uuesti neile korraldustele alla annab, mis teda ses manas ilmas rõhufid, mis nelja-aastase sõja wältusel muutus mõteta kaose ja lõputa purustuse keshatusel?“

Kadunud Zaures teadis ette, et sõja tagajärjeks on sotsialismi elustus, et see proletariaadi wabastusele wiib, kes solda-titena omi käskijatele wastuhakkawad ja enese jõudu tunnawad.

Zaures sai ka wäga hästi aru, et sõda, mis rahwad tule ja mõdga jõul kottu paiskas, lõppude-lõpuks üle meriste teede nende warawateni wälja wiib, kus rahwad läbi lahtise awause astuwad üleüldise rahu internatsionaali.

M. P. „Naised mehi jäljendamas“.

See piisikene kirjeldus, mis läinud pühapäewal „Edasi“ ilmus, on wäärt, et jeda põhjalikumalt püütuda.

Ma ei ütle, et M. P. küsimust mitte küllalt põhjalikult poleks kirjastanud, ei, ma tähendan põhjalikumalt sellepoolest, et mõtet, mis M. P. püüdnud, aktiivset elu wõitluswälgale wiia nende pahede wastu wõitlemiseks, mis senini enese püüle wähem tähelepanemist on tõmmanud. On ju tõi, et käesolewal raskel ajal palju tähtsamate küsimuste püüle aeg ära tuleb ohwerdada, kuid ma ei tahaks sammugi taganeda sellest, et naiste „enejetapmine“, mis wiimisel ajal kogu-tawa kirjusega maad wõtnud, mitte niisama tähtsamaks küsimuseks ei tuleks lugeda. Meie teame, et jeda küsi, mis praegune inimesejuugu küsiwab, alles tulewane põlv lõikab. Kas tohime siis taga-plaanile jätta tulewase põlwe terwislike seisutorra. Ei, ei tohi.

T e a t e d.

Eesti Tõrahwa Kommuni määruse põhjal on kõik Eesti-maal tulnud sõjapõgenejad walgekaardi päalelungimise ajal koshustatud end registreerima Peterburis G. T. K. esituses, Teatralnaja Nr. 3.

G. T. K. Kultuuri ja Hariduse Walit-sule Kirjastuse Diakonid asub ajutiselt Moika nr. 13, kr. 6. Awatud tella 10—4.

W. K. P. Eesti osakondade Peterburi komitee on awatud igapäew tella 5—8 õhtul. Fontanka, nr. 2.

Rahwuskoolide Eesti seftisioon palub lap-si, kes internati (ühiselumajas) soowiw d ajuda, registreerida Eesti seftisioonis Teatral-naja uul., nr. 3, igapäew tella 2—4 p. l.

Eesti diiwisi ofade punase sõjawäelased kellele äraoleku ajal kirjastid posku jaadeti, wõiwad need tagasi tulekul diiwisi poliitika ofakonnast kätte saada.

Poliitika ofakonna juhataja P. Peterson.

Asjatundjat, ihefisiwat r a a m a t u p i - d a j a t tarwitab „Edasi“ kontor. Üles-anda wõib tella 1—3 p. l. Jwanows-kaja Nr. 14.

G. T. K. Kultuuri ja Hariduse Walitsuse kirjastusofakonna raamatu ladust on järgmisel uudisel saada:

G. S i n o w j e w. Töölise püha 1-ne mai, hind 80 kop.

Z r o t s k i. Moskogude walitsus ja rah-wuswaheline imperialismus, hind 120 f.

W. K a k m a n. Imperialismus, hind 3 rubl.

M. W a l l n e r. Kaswatus ja haridus tõrahwa riigi ja majandusteaduse seisutkohalt, hind 9 rubl.

Eesti kommunistlike sõjawäe kirjandus nr. 9. Marsismise juhatusel, hind 35 kop.

Tellimise adrejs: Perepopyr, Fontanka 53, kv. 9.

Meie kohus on hoolt kanda, et haamad, mida kapitalistiline ühiskonna kord inime-foole lõõnud, meie noorjugu neid wähe-mal määral meilt pärandaks. Ja selle-pärast arwan, et sugugi warajane ei ole halastamata wõitlust kõige selle wastu alata, mis kuidagi wõimaldawad noore-soo terwislike seisutorra pahenemist. Üks nähtustest, mille wastu otsekohe nooled tulewad sihtida, on naisterahwa niko-tini imemine. Olgu juustsed, see on lihtne komme, kuigi ta omast kohast küll selge „dokument“ naisterahwa revolutsioonist arusaamisele on, kuid ka hiinsasid nägid üht revolutsiooni wõidust, kui nad endi patfid maha lõikafid. Age andeks andmata nähtuseks tuleb lugeda, et kommunismi ilusat mõtet enese lange-tamisega rümetasse. Ma ei ütle, et pabe-rossi imemine lähendaks meie naisterah-wast uulitsa naisterahwale, see wõib ehk liif must waade olla, kuid ma ütlen, et paberossi imemine lähendab naisterahwast alamäartusli-sele terwislike, ritub koshud, roojas-tab kogu organismi ja annab lõpuks jeda m-ju järele tulewale soole edasi. Kui me selle hääks kiidatime, siis lõõme parem surmamärk selle ilusale paleusele, mida kommunism, ühiskondlike elu revolutsiooni näol, teostamas. Kuid niisama, kui puh-talt meie käes lehwib kommunismi aate-line lipp, niisama nõuame, et paberossid mitte üli naisterahwastelt nurka ei saaks heidetud, waid ka meesterahwaste poolt! Geestimas wõitlejad selles fihis peafid just naised olema, kes senini weel riktu-mata nifotini jälgiit mürgist. Soodame, et weel hilja ei ole parandada, mis kind-lasti parandust nõuab. Milgil tingimi-sel ei tohi mõjusid tekkida lasta, mis tai-nel inimest pitaldase enejetapmise ohw-riks annawad. Kainele, kaaluwale mõis-tusele peawad jälgid seejuga haiglasel omandused olema, mis inimeje pühamat wara — terwist rikuwad.

G. T.—er.

Moskwa raiooni Eesti Proletkultu jaos konna üleüldine koosolek saab olema pühapäewal 1. juunil kell 3 p. l. Meждународный пр., № 124 (быв. Заба-каевский). Päewakord: 1) Uue eestiseisuse walimine, 2) Parteilise kollektiwi asuta-mine, 3) Rewisjoni komisjoni walimine, 4) Mitmejuguised läbirääkimised. Palume kõiki jelti liikmeid isearanis aga partei liikmeid ilmuda. E e f t j e i s u s.

Wassili Saare Eesti töölise klubi pa-nab pühapäewal 1. juunil s. a. tege-laste õhtu mitmejuguise eestawaga toime. Algus kell 4 p. l.

E e f t j e i s u s.

W. S. G. Töölise klubi kawatseb muusika õpetust korraldada. Selleks kut-sutakse üles k i i neid ilm., keda asi hu-witab, kes muusika kooris kaaja mängida, ehk muusikat õppida soowiwad aja wõtma. Muusika harjutused on igaal esmaspäewal ja neljapäewal tella 7 kuni tella 10 õ. klubi ruumides (B. O. Средний пр. № 34). Opetust antakse klubi muusikariistade pääl.

E e f t j e i s u s.

Wassili saare Eesti Töölise klubi laulukoori harjutus on esmas-päewal 2. juunil s. a. kell 7 õhtu klubi ruumides.

Palutakse kõiki lauljaid ilmuda.

E e f t j e i s u s.

Soome-Eesti komm. meremeeste klubi on awatud iga teispäew ja reede õhtul kell 7—9 ja wõtab uusi liikmeid wastu ning korraldab jelti asju. Rõigilt sefti-meestelt lahted ojar tmiit lootes.

Telefon 39—65. Italianisa, a uul. № 19 Teater Bi ba-bo. E e f t j e i s u s.

Wäljaandja: Wenemaa Komm. Partei Eesti Osak. Peterburi komitee.

Wastutaw toimetaja: Toimetuse kolleegium.